

השכוע מלאו 50 שנה מאז חגיגת הסיום של הדף היומי במחזור הששי, טבת תשע"ח. יריעה מיוחדת הוקדשה לכך בגיליון 'קהילות' שיצא לאור ביום שלישי השבוע.

בחגיגת הגדולה שנערכה בירושלים ת"ו נשא דברים מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר וחבר מועצת גדולי התורה, לאחר שמרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל חבר מועצת גדולי התורה סיים את דבריו ברכתו ודרשתו – שגם הם היו מיוחדים בבהירותם ובחדותם.

משא דבריו של הגר"ח שמואלביץ היה נרגש וייחודי. רבי חיים העלה את השומעים לפסגות רמות ונאצלות. בשל ייחודיותו של משא זה, הוא נותר צרוב בזכרונם של אלו שהשתתפו בחגיגה נכבדה זו. עד היום מתבשמים הם בשביבי ביטויים נמלצים ששפעו מפיה מפיס מרגליות, נאה דורש ונאה מקיים.

הכתב והמכתב אינם יכולים להביע את הדברים במתיקותם ועסיסיותם, אך בכל זאת הדברים מופיעים כאן בתרגום הדור משפת האידיש, מתוך קונטרס 'דף של ספינה' – שם תורגם ונערך כראוי משא דברים זה, אשר תוכנו מאיר וזורח כביום נתינתו.

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל

לימוד התורה הוא מהות חיינו

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל בנאומו בחגיגת הסיום

לאחר דבריו של מרן הגאון הרב אברמסקי (שליט"א) אינני מוצא מה אוכל להוסיף [על דבריו במעלת הדף היומי], הוא הוציא אותי ידי חובתי, מה גם שיהיו עוד שיטאו דבריהם על נושא זה. אמנם כמה מילים אוכיר בכל זאת, על גודל חשיבותו של ה"דף היומי"...

אולם, רבותי!... לא זהו עיקר הדרוש שלי היום!... מה שברצוני לומר בעיקר הוא, במה שראוי לי ולבי שותת דם עליהם!... ובוזה מובן, שאין אדם אחד יכול להוציא את השני, כיון שלכל אחד קואב בצורה אחרת, וגם אם הוא מכיר את חבירו - אינו מועיל שיוכל להוציא את הוולת ידי חובתו.

ב"דף היומי" יש מעלות רבות. רבות מאד, ואוכיר שתים מהן, כדי לצאת ידי חובה.

המעלה הראשונה היא, שהלימוד נלמד בכל יום! תמיד! כל יום! ומצינו בחז"ל משל בזה [בענין המעלה והחיוב בקביעות התמידית], דאמרו (ברכות דף ס"ג ע"ב) 'פתח רבי יהודה בכבוד תורה וכו' ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה תורה מהר סיני. א"ר תנחום בריה דרבי חיאי איש כפר עכו, תרע שהרי אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית, וערב אחד אינו קורא, דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם'.

בכל ערב חייב כל יהודי לקבל על עצמו מחדש עול מלכות שמים, ואם לא קרא פעם אחת - נחשב כאילו לא קרא כל ימיו!

הדבר מבהיל את הרעיון, רבותי! מבהיל! כמו שלא קרא מי מי!... וכן אומרים חז"ל שהוא גם משל לענין תורה, שבכל יום יש ללמוד תורה, וזהו ה"דף היומי"!

המעלה השניה, אתם נצבים היום כולכם! רבותי! כך זה נראה, אתם נצבים היום כולכם!

אמרו חז"ל במדרש תנחומא (נצבים א'), "אתם נצבים היום", מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים [שלא כל יום הוא מאיר]. אף אתם כשאפילה לכם, עתיד להאיר לכם אור עולם וכו', אימתי? בזמן שתהיו כולכם באגודה אחת, שנאמר - "חיים כולכם היום". כאשר כולם יחד, באגודה אחת!...

כולם באו לכאן! ועל זה אמרו חז"ל, 'אתם נצבים היום כולכם', עם מה? עם תורה! חיים כולכם היום! זו היא המעלה של ה"דף היומי", ובוה יצאתי בקצרה ידי חובתי.

בקשת רחמים לפני השי"ת על סבלנו מהגויים

אבל לא זה הוא המכוון בדברים שלי, ואומר לכם, רבותי, מה קואב לי וברצוני לבטא את הכאב הגדול שלבי קואב, ואני מאמין שאני מדבר מדעת כולם, והם שלשה דברים.

נוהג אני לנסוע פעם בחודש לעיר חברון להשתטח על קברי אבות, שהרי מצינו בחז"ל שאומרים [סוטה ל"ד, ב'], שכלב נש-תטח על קברי אבות. הדבר הראשון שאני מבקש שם, לכו לפני ה"כביכול" ובקשו עלינו רחמים!...

איננו יכולים לסבול יותר מישמעאל! איננו יכולים להחזיק מע' מד! 'בקשו עלינו רחמים! איננו יכולים להחזיק מעמד מפני עשו, והמצב הזה גרוע יותר [מישמעאל], נמצאים כאן שלשה מליון יהודים, ועוד יום נטויה! געואלד! טאטע! איננו יכולים לעבור את זה!...

אחר כך אני מדבר, 'שמע, אבא...'- אני מדבר אתם באידיש, כבן לאביו, 'שמע אביו! גש לפני ה"כביכול" וזעק... בקש רחמים!... אנחנו סובלים מהאויבים שלנו!... ושמעו ברור מה שאני מדבר, שלא יחליפו מילה שלי! איך שאני אומר לכם! מה אני מבקש? מבקש מהרבותנו של עולם, מה? 'פקח את עיניהם של רשעי עמך ישראל!...' זו מליצה קלה יותר.

'... תפעל שיוכלו לראות! מה כלב בקש?... הוא בקש שה' יתב-רך ויתן את עיניהם של המרגלים, ויראו את האמת! הוא בקש על עצת המרגלים, ויותר מזה הוא לא בקש!

כך אני מבקש מהאבות פעם בחודש - חוב קדוש! 'עלו לאבינו שבשמים ובקשו רחמים, כי איננו יכולים להחזיק מעמד מאחינו שלנו עצמנו!...'

אני מברך אותם בכל טוב, רבותי, אבל שהטוב יצא מהם ושיראו את האמת!

וממה אנחנו סובלים? מהרבה דברים! אוי! הרבה מאד! אי אפשר לפרט הכל, אבל שלשה דברים אני מוכרח להזכיר! ובוה, רבותי, אני מבקש בשם כולכם - מחאה של כל כלל ישראל! על שלשה דברים! בשלשה דברים אלו אלק מן הקל אל החמור, ושמעו מה שאומר, כי כל מילה היא קדש קדשים! ואמנם גם הקל הוא מאד חמור, ואף על פי כן, גם בוה הולכים מן הקל אל החמור. רבותי, פעם נוספת! אינני יודע איך להתבטא, אבל זה קואב!

מחאתנו על ניתוחי מתים

הדבר הראשון הוא, אצל אלו שהגיע זמנם, מי שהולך מאתנו, שלא יפחד שעלולים לחתוך אותו לחתיכות!! הפחד הזה של יהודי זקן שנכנס לבית חולים! רבותי! שהחילוניים שלנו ישמעו ויראו את האמת!

טאטע!... פקח את עיניהם! שיחשבו... שיתבוננו!... איך זה שיהודי בא לקבר ישראל בשלמות? ואיך זה שיהודי מגיע לקבר כשהוא מבותר לחלקים?!!... זהו דבר אחד.

וזו היא המחאה שאנחנו זועקים, איננו רוצים שלאחר מזה ועשרים שנה יעשו לנו כך! אנחנו רוצים להגיע בשלמות לקבר ישראל!

שיבינו נא את גודל הצער שגורמים לנשמה, כשהגוף שסוע ומחוסר אברים.

מחאתנו על גזילת ילדי ישראל מחינוך יהודי

והדבר השני, רבותי, מן הקל אל החמור, אמנם הקל גם הוא חמור ביותר, אבל גם כך הוא מן הקל אל החמור.

רבותי!... ילדי ישראל! פעם, החינוך היה חינוך דתי. ילדים יקרים, ילדים אהובים ויקרים, בנות צנועות, אתם גוזלים אותם מאתנו!

גזלנים!... אל תגזלו אותם! באיזו זכות?!!... אנחנו מוחים! דמנו שותת!... זה גרוע יותר מהגזירה הראשונה, כי [שם גוזלים את המתים], זה, היא גזילה מחיים! אל תסחבו את הילדים לקיבוצים ששם מעבירים אותם על הדת, אל תחזיקו אותם במעורב, צניעות, רבותי! אנחנו מוחים!!

ומה אנחנו מבקשים? 'רבותנו של עולם, פקח להם את העינים!... אנחנו רוצים שיהיה להם כל טוב, הרי הם אחים שלנו, אבל הם עיוורים! פתח את עיניהם, רבותנו של עולם... טאטעס, טאטעס! לכו ובקשו רחמים!'

מחאתנו על הפגיעה בקיום הישיבות הקדושות

והדבר השלישי, רבותי, הוא הגרוע מהכל! זה גרוע מהכל!... זה גרוע מן הכל! על קיומנו הוא!

רבותי! הקיום שלנו, הקיום של כלל ישראל, הן הישיבות הקדושות! הישיבות שאינן יודעות משום פשרות! הישיבות שכולן קודש! זהו הקיום, רבותי! זהו הלב של כלל ישראל!... אל תגעו במשיח! ובניאי אל תרעו!...

'... פקח נא את עיניהם, פקח את עיניהם!... כביכול... פקח את עיניהם!'

ההכרה שהישיבות מצילות את עם ישראל

ולא די במה שאני מדבר כאן, אלא צריך לדבר על זה ימים ולי-לוח... תפתח להם את העינים! תפתח להם את העינים!!

להבדיל, המן הרשע, מה הוא אמר? הוא הגיע אל מרדכי ל-ישיבה, ואמר, 'מה הציל אתכם?...' הישיבה שלכם!! השיעור שלך הציל!... הישיבות הן המצילות!...

מי לא ראה את זה? האם לא ראינו זאת במלחמות? מה הציל?... הישיבות הן שהצילו, רבותי! 'פתח להם את העינים... שהם יראו שזו היא ההצלה שלהם! ממש, ההצלה שלהם!'

מן הגמרא לא נפרוש - כי זה חיינו

ושנית, רבותי, מה זה אומר עבירות? יש מאות אברכים, מאות אברכים!... שמקיימים את המשנה באבות (פרק ו') כפשוטה, הם, ונשיהם, וילדיהם, 'פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן... ובתורה אתה עמל'... 'אם אתה עושה כן... אשריך בעולם הזה!'

אומר לכם, רבותי, אותם אברכים, שהיו יכולים להיות כמוכם, האם הם מחפשים זכויות מיוחדות? האם הם מחפשים מותרות? הם מוסרים נפש על תורה!!

פתח להם את העינים, שהם יראו! ושיבינו זאת. אך בכל מקרה, לא יעזור ח"ו דבר, מן הגמרא אנחנו לא נפרוש! אצלנו עיקר החיים זה לימוד התורה, זו שאלה של חיים לגבינו! זו הבקשה של כולנו, פתח נא, כביכול, את עיניהם!

בהודמנות זו שיש לנו את כלל ישראל, אני אומר את הדברים בשם כלל ישראל, וגם בשמם שלהם עצמם! אני מדבר מדם לבי השותת!!

התביעה משמים היא על עסק התורה בכל מצב

ונסיים במה שהתחלנו, עם הדף היומי. הנה מה תובעים מהאדם לאחר מאה ועשרים שנה? אומרים חז"ל (יומא ל"ה ע"ב), 'מפני מה לא עסקת בתורה?...' זהו הדבר הראשון! ויודעים אתם ממי דורשים כך? מעני! עניים שאין להם מה לאכול, כמו הלל... תובעים מהם! וכן עשיר!...

מי שהוא גביר, יש לו הכל, והוא עסוק, או עסקן ציבורי, הוא עסוק מאד, או מי שעוסק במצוות... אבל הדבר הראשון שתובעים ממנו, הוא התורה! 'למה לא עסקת בתורה?'

ואמרו חז"ל (שם) שאם הוא עני, ומתפרץ את עצמו שלא עסק בתורה, מפני שהיה עני וטרוד במזונותיו, ואמרים לו, 'כלום עני היית יותר מהלל?...' ואף על פי כן עסק בתורה. והעשיר שמתפרץ את עצמו ואומר, 'עשיר הייתי וטרוד בנכסי...', גם כן עונים לו, זה, לא יעזור לך, מפני מה לא עסקת בתורה?

רבי אלעזר בן חרסום יוכית, היו לו אלף עיירות ביבשה, ואלף ספינות בים, ואם כן הוא היה עסוק עם הכלל, והיה עסוק במצוות, ואף על פי כן, בכל יום ויום היה נוטל נאד של קמח על כתיפו, ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ומה הוא עשה? רשת של שיעורי תורה הוא עשה!

זה מה שרציתי לומר, ואני מברך לבני הישיבות, שה' יתברך יעזור להם שלא יהיו טרודים בשום דבר, שלא יפריע להם דבר, ומגמרא לא להפרד!

וה' יעזור להם, שיוכלו ללמוד תורה מתוך הרחבה.